

Uitleg VUT-CAO; onjuist invullen van formulieren.

Ktr. Utrecht 01-05-1996, 47165/CV 95/3039, m.nt. mr. W.P.M. Thijssen

Instantie	Kantonrechter Utrecht
Datum	1 mei 1996
Zaaknummer	47165/CV 95/3039
Noot	mr. W.P.M. Thijssen
Vakgebied(en)	Verzekeringsrecht / Pensioenrecht

Essentie

Uitleg VUT-CAO; onjuist invullen van formulieren.

Samenvatting

Begrip 'grutterswaren' in algemeen verbindend verklaarde VUT-CAO; gevolgen van onjuist invullen van door een VUT-Stichting toegestuurde informatieformulieren.

Uitspraak

VONNIS

van de kantonrechter te Utrecht in de zaak van:

de rechtspersoon de stichting 'Stichting vrijwillig vervroegd uittreden voor de groothandel in levensmiddelen en/of zoetwaren', kantoorhoudende te Amsterdam, eisende partij in conventie volgens dagvaarding bij exploit, door de deurwaarder uitgebracht op 24 maart 1995, gedaagde partij in reconventie,

gemachtigde: G.J. ter Weele, deurwaarder te Doorn,

tegen:

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid 'Import- en exportonderneming Amboina BV', gevestigd en kantoorhoudende te Zeist, Van Oldenbarneveldlaan 110, gedaagde partij in conventie, eisende partij in reconventie, gemachtigde: prof. dr. E. Lutjens te Utrecht.

Verloop van de procedure

De kantonrechter verwijst naar hetgeen daaromtrent is overwogen in het tussenvonnis d.d. 14 december 1995 (hierna opgenomen, *Red.*). Bij dat vonnis werd de Stichting toegelaten door alle middelen rechtens, speciaal door getuigen, te bewijzen de bij dat vonnis nader omschreven feiten.

Partijen hebben zich vervolgens schriftelijk uitgelaten, waarbij de Stichting ter bewijslevering producties in het geding heeft gebracht.

Hierna is door de kantonrechter bepaald dat vonnis zal worden gewezen.

Motivering

In conventie:

De kantonrechter verwijst naar het tussenvonnis van 14 december 1995, waarbij aan de Stichting is opgedragen te bewijzen dat Amboina aan de voorwaarden voor aansluiting bij de VUT-regeling voldoet. De Stichting heeft als bewijs een rapport overgelegd van de heer Kleefkens. De CAO inzake Vrijwillig Vervroegd Uittreden voor personeel in dienst van de groothandel in levensmiddelen en/of zoetwaren (de CAO) is van toepassing op de werkgever die zich uitsluitend of in belangrijke mate bezighoudt met de uitoefening van de groothandel in levensmiddelen en/of zoetwaren in de zin van de CAO. Onder groothandel in levensmiddelen wordt verstaan de onderneming die het bedrijf uitoefent van het kopen en verkopen aan wederverkopers van een assortiment kruidenierswaren, bestaande uit een of meer artikelen bestaande uit ten minste acht van de in de CAO genoemde eerste categorie (grutterswaren etc.), of zeven van de eerste categorie en drie van de tweede categorie (vleeswaren) en hiermee meer dan 50% van de omzet behaalt.

Amboina handelt in Aziatische produkten zoals loempiavellen, maar ook in kookboeken en keukengerei. De produkten worden in hoofdzaak verkocht aan restaurants, toko's en wederverkopers, ook in het buitenland.

De heer Kleefkens schrijft dat het lastig is om de ingrediënten uit de Aziatische keuken in te delen naar de produktgroepen die in de CAO worden gebruikt en dat het moeilijk is een inzicht te krijgen in de bedrijfsactiviteiten van Amboina op basis van omzetgegevens omdat de administratie daar niet op is ingericht. Om toch een indruk te krijgen heeft de heer Kleefkens gekeken naar de ingekochte goederen en naar de crediteuren. Verder heeft hij aan het begrip grutterswaren een eigentijdse betekenis gegeven, door naast de traditionele grutterswaar zoals meel, gort, bonen enzovoort, ook rijst, muesli en deegwaren (loempiavellen) tot het assortiment te rekenen.

De kantonrechter is het niet eens met deze handelwijze. Grutterswaren zijn onbewerkte natuurprodukten zoals grutten, meel, bonen, erwten enzovoort. Aanvaardbaar is om ook vergelijkbare natuurprodukten uit Azië of andere verre streken tot grutterswaren te rekenen, zoals rijst, maar niet om bewerkte natuurprodukten zoals loempiavellen tot deze groep te rekenen. Uit het rapport kan niet worden opgemaakt hoe groot de omzet van Amboina is in grutterswaren, gedroogde zuidvruchten en de andere produkten genoemd in de eerste categorie. Het kan wel zijn dat uit de cijfers blijkt dat Amboina een groothandel in levensmiddelen is maar dat is niet genoeg om tot de conclusie te komen dat het bedrijf van Amboina onder de CAO valt. De vordering zal dus worden afgewezen.

In reconventie:

Amboina heeft een bedrag van f 35 000 gevorderd als vergoeding van buitengerechtelijke kosten die zij heeft moeten maken om de verschuldigheid van de VUT-premie te betwisten. Deze eis in reconventie is niet toewijsbaar al was het maar omdat de uitvoerige correspondentie die is gevoerd het gevolg is van

het waarschijnlijk verkeerd invullen door Amboina van het informatie-formulier en de door haar ingenomen houding ten opzichte van de aan de hand van dit formulier opgelegde premie-aanslag. Andere kosten, zoals bijvoorbeeld het inschakelen van een deskundige zijn kennelijk niet gemaakt.

Beslissing

De kantonrechter:

in conventie en in reconventie:

wijst af hetgeen is gevorderd;

veroordeelt de eisende partij in conventie/gedaagde partij in reconventie tot betaling van de proceskosten aan de zijde van de gedaagde partij in conventie/eisende partij in reconventie tot de uitspraak van dit vonnis begroot op f1500, zijnde salaris gemachtigde; verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad.

TUSSENVONNIS

van de kantonrechter te Utrecht in de zaak van:

de rechtspersoon de stichting 'Stichting vrijwillig vervroegd uittreden voor de groothandel in levensmiddelen en/of zoetwaren', kantoorhoudende te Amsterdam, eisende partij in conventie volgens dagvaarding bij exploit, door de deurwaarder uitgebracht op 24 maart 1995, gedaagde partij in reconventie,

gemachtigde: G.J. ter Weele, deurwaarder te Doorn,

tegen:

de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid 'Import- en exportonderneming Amboina BV', gevestigd en kantoorhoudende te Zeist, Van Oldenbarneveldlaan 110, gedaagde partij in conventie, eisende partij in reconventie, gemachtigde: prof. dr. E. Lutjens te Utrecht.

Verloop van de procedure

De eisende partij heeft bij dagvaarding een vordering ingesteld tegen de gedaagde partij. De gedaagde partij heeft geantwoord (in conventie) en een tegeneis (eis in reconventie) ingediend.

De eisende partij heeft geantwoord in reconventie.

De kantonrechter heeft daarna partijen gelegenheid gegeven een schriftelijke toelichting in te dienen.

Beide partijen hebben een schriftelijke toelichting ingediend.

Hierna is door de kantonrechter bepaald dat vonnis zal worden gewezen.

Motivering

in conventie

Eiseres in conventie, verder ook te noemen de Stichting, stelt dat gedaagde in conventie, verder ook te noemen Amboina, op grond van het door haar ingevulde vragenformulier is aangesloten bij de Stichting, aanvankelijk met ingang van 1 januari 1980, later met ingang van 1 januari 1991. Aangezien Amboina heeft medegedeeld dat zij de premie niet wil betalen, vordert de Stichting de premie over de jaren 1991, 1992 en 1993, vermeerderd met invorderingskosten en de rente.

Amboina heeft verweer gevoerd, zij stelt dat haar bedrijf zich niet uitsluitend of in belangrijke mate bezig houdt met de uitoefening van de groothandel in levensmiddelen en/of zoetwaren en aanverwante artikelen.

Als vaststaand kan het volgende worden aangenomen.

- Amboina heeft op 27 mei 1992 een vragenformulier ingevuld.
- Op grond van dit formulier heeft de Stichting geoordeeld dat Amboina onder de werking van de desbetreffende algemeen verbindend verklaarde CAO viel en zij heeft op 22 juni 1992 geschreven dat Amboina premie moest betalen vanaf 1 januari 1980.
- Op 6 oktober 1992 heeft de raadsman van Amboina geschreven dat Amboina bezwaar maakt tegen de inschrijving met terugwerkende kracht en hij heeft verzocht te bepalen dat Amboina slechts premie verschuldigd is vanaf 1 juli 1992.
- Op 5 november 1992 heeft de Stichting geschreven dat Amboina sinds 1 januari 1980 verplicht was zich aan te sluiten en dat zij alleen bereid is de premie over de verstreken jaren te herzien als uit een accountantsonderzoek zou blijken dat Amboina in die jaren niet voldeed aan de criteria.
- Op 1 december 1992 heeft de raadsman van Amboina geschreven dat Amboina bereid is haar bezwaren tegen aansluiting te laten varen als slechts de premie vanaf 1989 verschuldigd is en als de nota over 1989 wordt aangepast op de door hem aangegeven wijze, doch alleen als de Stichting akkoord gaat met een betalingsregeling.
- Op 16 december 1992 schrijft de Stichting dat zij vasthoudt aan de ingangsdatum 1 januari 1980.
- Op 3 maart 1993 schrijft de raadsman van Amboina dat het niet redelijk is om over een periode van tien jaren premie na te vorderen en dat er sprake is van willekeur omdat de Stichting vergelijkbare ondernemingen niet verplicht zich aan te sluiten bij de VUT-regeling. Dit laatste zou tot gevolg hebben dat er in het geheel geen aansluiting tot stand zou komen. De eerste opmerking zou tot gevolg hebben dat de aansluiting, althans de premieplicht slechts voor de toekomst zou gelden.
- Op 18 mei 1993 heeft de Stichting geantwoord dat zij bij haar besluit blijft.
- Op 3 augustus 1993 heeft de raadsman van Amboina geschreven dat Amboina zich op het standpunt stelt dat zij in het geheel niet valt onder de werkingssfeer van de VUT-regeling, doch dat zij bereid is haar bezwaar tegen aansluiting te laten varen als de Stichting bereid is haar eis van aansluiting met terugwerkende kracht te laten vallen.
- Op 9 augustus 1993 schrijft de Stichting dat zij vasthoudt aan de aansluiting met terugwerkende kracht.
- Op 13 augustus 1993 ontvangt de Stichting een brief van de vrouw van een medewerker van Amboina, te weten de heer H. Blankenstijn, waarin zij schrijft dat Amboina weigert om de formulieren in te vullen en waarin zij een beroep op de Stichting doet om haar man een uitkering krachtens de VUT-regeling toe te kennen.
- Op 15 november 1993 schrijft de Stichting nog eens aan de raadsman van Amboina dat zij vasthoudt aan de aansluiting vanaf 1980 en zij vraagt om een loonopgave over de jaren 1980 tot heden.
- Op 25 februari 1994 kent de Stichting een uitkering wegens vervroegd uittreden toe aan de heer Blankenstijn, ingaande 1 maart 1994.
- Op 15 maart 1994 schrijft de raadsman van Amboina dat Amboina zich op het standpunt blijft stellen dat zij niet valt onder de VUT-regeling en dat het doelmatig zou zijn om opnieuw een vragenformulier in te vullen. Hij wijst er nogmaals op dat andere soortgelijke bedrijven niet zijn verplicht zich aan te sluiten.
- Op 10 juni 1994 schrijft het GAK dat de Stichting heeft besloten dat Amboina pas vanaf 1 januari 1991 aansluitplichtig, c.q. bijdrageplichtig is.
- Op 7 juli 1994 schrijft de raadsman van Amboina dat zijn cliënt het zeer waardeert dat de Stichting heeft besloten om Amboina pas aan te sluiten per 1 januari 1991 en dat zij deze beslissing aanvaardt onder de opschortende voorwaarde dat definitief wordt vastgesteld of Amboina onder de werkingssfeer van de VUT-regeling valt. Hij wijst er nogmaals op dat een aantal andere ondernemingen niet zijn aangesloten.

— Op 31 augustus 1994 stuurt de raadsman van Amboina een nieuw vragenformulier op waaruit zou blijken dat Amboina niet binnen de werkingssfeer van de VUT-CAO valt.

— Op 8 februari 1995 heeft het GAK geschreven dat de Stichting er van uit is gegaan dat Amboina bereid was zich aan te sluiten als de invordering van de premie over de jaren voor 1991 zou vervallen en dat zij binnenkort tot dagvaarding zal overgaan.

De kantonrechter overweegt het volgende.

Amboina heeft gemotiveerd doen zeggen dat zij het vragenformulier verkeerd heeft ingevuld omdat zij de vragen niet goed heeft begrepen. Het staat dus nog niet vast dat Amboina onder de werking van de genoemde CAO valt en premie moet betalen aan de Stichting. De Stichting heeft pas later een onderzoek laten verrichten en de resultaten van dat onderzoek zijn nog niet bekend.

Niet is aangetoond dat er een overeenkomst tussen partijen tot stand is gekomen op grond waarvan Amboina gehouden is om de gevorderde premie vanaf 1 januari 1991 te betalen. Het desbetreffende voorstel van de raadsman van Amboina is afgewezen door de Stichting.

De Stichting heeft nadat zij het voorstel van Amboina heeft afgewezen een vut-uitkering toegekend aan de heer Blankenstijn. Uit de overgelegde stukken blijkt echter niet dat zij hieromtrent contact heeft gehad met Amboina, terwijl uit de overgelegde brief van mevrouw Blankenstijn volgt dat Amboina niet heeft meegewerkt aan de toekenning van de uitkering. Na het toekennen van de uitkering heeft de Stichting pas de beslissing genomen om de aansluiting per 1 januari 1991 te effectueren. Het voorstel van Amboina was toen echter niet meer van kracht omdat het was afgewezen.

De Stichting zal dus moeten bewijzen dat Amboina aan de voorwaarden voor aansluiting voldoet.

In reconventie

Amboina heeft als tegeneis gesteld dat de Stichting haar een bedrag van — 35 000 zal betalen als vergoeding van door haar gemaakte buitengerechtelijke kosten.

De kantonrechter zal deze vordering beoordelen als in conventie een eindbeslissing kan worden gegeven.

Beslissing

De kantonrechter:

in conventie

laat de Stichting toe om te bewijzen hetgeen hierboven als bewijsthema is omschreven; verwijst de zaak naar de rolzitting van woensdag 10 januari 1996 te 09.30 uur, peremptoir, en bepaalt, dat de Stichting uiterlijk op die zitting schriftelijk kan mededelen of zij getuigen wil doen horen en zo ja, welke hun namen en woonplaatsen zijn, waarna dag en uur van het getuigenverhoor zullen worden bepaald; in conventie en in reconventie houdt iedere verdere beslissing aan.

Noot

Auteur: mr. W.P.M. Thijssen

1. Wie stelt, moet bewijzen (art. 177 Rv.). De VUT-Stichting stelde dat Amboina onder de werkingssfeer van de algemeen verbindend verklaarde VUT-CAO voor de groothandel in levensmiddelen, zoetwaren, tabak en/of tabaksprodukten viel. Bij tussenvonnis van 14 december 1995 werd de VUT-Stichting toegelaten om die stelling te bewijzen. Het antwoord op de vraag of een onderneming al dan niet onder de werkingssfeer van een bepaalde VUT-CAO valt, wordt in het algemeen bepaald door de aard van de

bedrijfsactiviteiten van die onderneming. Zo ook in de situatie van Amboina. Bepalend voor de reikwijdte van de VUT-CAO was op grond van de werkingssfeerbepaling in die VUT-CAO het begrip 'groothandel in levensmiddelen'. Een onderneming was voor de toepassing van de VUT-CAO een groothandel in levensmiddelen indien aan een drietal criteria was voldaan:

- het moest gaan om de handel in 'kruidenierswaren' aan wederverkopers (een materieel criterium);
- tot het assortiment diende minimaal een bepaald aantal van de in de VUT-CAO genoemde producten te behoren, genoemd werden onder andere 'grutterswaren' (het eerste formele criterium);
- met deze activiteit diende meer dan 50% van de omzet te worden behaald (het tweede formele criterium).

2. In het geding stond het als tweede aangegeven materiële criterium centraal. De Kantonrechter stelde dat 'grutterswaren' onbewerkte natuurproducten zijn. Amboina handelde (tevens) in bewerkte natuurproducten en viel daarom niet onder de VUT-CAO.

3. In het objectieve pensioenrecht spelen soortgelijke feitelijke kwesties bij het afbakenen van de werkingssfeer van verplichtgestelde bedrijfspensioenfondsen. Eerder trachtte ik enige systematisering in de interpretatie van verplichtstellingsbeschikkingen aan te brengen in mijn bijdrage *'Het werkerrein van bedrijfspensioenfondsen'* (opgenomen in publikatie nr. 4 van de Vereniging voor Pensioenrecht, W.E.J. Tjeenk Willink, Zwolle, 1993, in het bijzonder blz. 16-28). Uit de feiten blijkt niet waarop het oordeel van de Kantonrechter dat 'grutterswaren' onbewerkte natuurproducten zijn, is gebaseerd. Deze beperking volgt in ieder geval niet uitdrukkelijk uit de werkingssfeerbepaling in de VUT-CAO. Ook uit Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal (12-de druk, 1995) blijkt niet van een dergelijke beperking. Mogelijk had de VUT-Stichting aan dit feitelijke aspect van de zaak een grond voor hoger beroep kunnen ontleen. Er is echter géén hoger beroep ingesteld.

4. Uit de opsomming van de feiten in het tussenvonnis van 14 december 1995 blijkt dat Amboina bereid was om de verplichtingen uit hoofde van de VUT-CAO te aanvaarden. Amboina stelde als voorwaarde dat de VUT-Stichting niet zou vasthouden aan vergaande terugwerkende kracht. In wezen speelt hier de vraag of en in hoeverre door de VUT-Stichting behaald of geleden actuariael voor- of nadeel alsnog door Amboina diende te worden vergoed. Uit de feiten blijkt niet dat door partijen is gestreefd naar het vaststellen van de datum waarop aansluiting van Amboina zonder actuariael voor- of nadeel voor zowel de VUT-Stichting als Amboina zou kunnen worden gerealiseerd. Ik zou mij kunnen voorstellen dat Amboina het gevoel had dat zij sterk stond in de procedure en daarom de kwestie van het genieten van actuariael voordeel niet aan de orde heeft gesteld. In het algemeen zou in soortgelijke geschillen naar een schikking kunnen worden gestreefd door aansluiting te realiseren vanaf de datum waarop aansluiting zonder actuariael voor- of nadeel voor beide partijen tot stand kan komen. In dit verband is mede bepalend dat door de VUT-Stichting inmiddels een VUT-uitkering aan één (vroegere) werknemer van Amboina was toegekend. De vraag rijst of de VUT-Stichting deze toekenning kan terugdraaien nu is komen vast te staan dat Amboina niet onder de werkingssfeer van de VUT-CAO valt.

5. Ik denk bij het voorafgaande met name aan geschillen met betrekking tot de werkingssfeer van verplichtgestelde bedrijfspensioenfondsen. In dit verband verwijs ik naar artikel 1, aanhef en onder d van de Richtlijnen voor vrijstelling van deelneming in een bedrijfspensioenfonds wegens bijzondere pensioenvoorzieningen (Beschikking van 29 december 1952, Stcrt. 1953, 1; laatstelijk gewijzigd bij Beschikking van 15 juli 1994, Stcrt. 1994, 158). In dit artikelonderdeel is bepaald dat actuariael nadeel dat door een bedrijfspensioenfonds ten gevolge van uittreding in verband met een verleende vrijstelling wordt geleden, op naar het oordeel van de Verzekeringskamer redelijke wijze dient te worden gecompenseerd. Om het actuariael voor- of nadeel te berekenen is (de leeftijdsopbouw van) het personeelsbestand van Amboina van belang.

6. Uit de opsomming van de feiten in het tussenvonnis blijkt dat de oorzaak van het tussen de VUT-Stichting en Amboina gerezen geschil (mede) is gelegen in het feit dat Amboina bepaalde formulieren niet juist had ingevuld. Het betrof formulieren die aan het GAK als administrateur van de VUT-Stichting moesten worden geretourneerd. Uit de ingevulde formulieren zou moeten blijken of Amboina al dan niet onder de werkingssfeer van de VUT-CAO viel. Het (gedeeltelijk) onjuist invullen van deze formulieren had niet tot gevolg dat zij zich zou moeten aansluiten bij de VUT-Stichting. Kennelijk kon de VUT-Stichting geen beroep doen op het vertrouwensbeginsel (art. 3:35 BW). Op de VUT-Stichting rust óók nadat de ingevulde formulieren zijn ontvangen nog een zelfstandige onderzoeksplicht om na te gaan of de onderneming die de formulieren retourneerde onder de werkingssfeer van de VUT-CAO valt.

7. Het gevolg van het onjuist invullen van de formulieren met betrekking tot de aansluiting bij de VUT-Stichting was wèl dat Amboina de kosten die moesten worden gemaakt om de vaststelling in rechte te verkrijgen dat zij niet onder de werkingssfeer van de VUT-Stichting viel, niet op de VUT-Stichting kon verhalen. In het algemeen kan (voorzichtig) de conclusie worden getrokken dat formulieren die moeten worden ingevuld om vast te stellen of een onderneming onder de werkingssfeer van een algemeen verbindend verklaarde VUT-CAO valt, niet (altijd) doorslaggevend hoeven te zijn. Doorslaggevend is wat Amboina en de VUT-Stichting over en weer uit elkaars verklaringen (zoals het invullen van de toegezonden formulieren) en gedragingen mochten afleiden (het vertrouwensbeginsel; art. 3:36 BW). Dit geldt naar mijn mening op overeenkomstige wijze voor formulieren die moeten worden ingevuld om vast te stellen of een onderneming onder de werkingssfeer van een verplichtgesteld bedrijfspensioenfonds valt. Ook in die situatie is de aard van de bedrijfsactiviteiten uiteindelijk doorslaggevend.

W.P.M. Thijssen